

صاحب کشف والہام

خواجہ محمد خوشنام

حسین دوستی

دوستی ، حسین ، ۱۳۳۸ .

خواجه محمد خوشنام صاحب کشف و الهام

نویسنده حسین دوستی ، - تبریز : یاران ۱۳۸۸

[۱۱۲] ص . مصور ، نمونه ،

ISBN 978-964-234-020-0

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا .

خواجه محمد خوشنام ، قرن ۵ ق .

عارفان -- ایران -- خواجه -- سرگذشتنامه

BP ۲۷۸ / ۸ / خ ۹ د ۹ ۱۳۸۸

۲۹۷/۸۹۲۴

۱۷۴۵۲۸۲

خواجه محمد خوشنام - صاحب کشف و الهام

• نویسنده : حسین دوستی • ناشر : یاران

• لیتوگرافی : واژه • چاپ شهاب (برغمان) • تیراژ : ۵۰۰ جلد

• نوبت چاپ : اول - ۱۳۸۸ • قطع : پالتوئی - ۱۱۲ صفحه

• حروف چینی و صفحه آرایی : عالیہ آدینه زاده

• قیمت : ۱۵۰۰۰ ریال

• شابک : ۰۲۰ - ۲۳۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

حق چاپ محفوظ است

مراکز پخش انتشارات یاران

تبریز - خیابان امین ، پاساژ کریمی تلفن : ۵۵۴۷۹۲۵ - ۵۵۴۱۱۳۱

خیابان امام ، نرسیده به سه راه تربیت ، انتشارات یاران ، کتابفروشی نوبل

تلفن : ۵۵۵۷۲۹۶ تلفاکس : ۵۵۵۱۴۶۲

انتشارات آذربایجان تلفن : ۵۵۴۱۱۳۱

«دخترم! ... سعی کن اگر اهلش نیستی و نشدی،
اتکار مقامات عارفین و صالحین را تکتی و معاندت با
آنان را از وظایف دینی نشمری...»^۱

(امام خمینی «ره»)

فهرست مطالب

۸.....	۱.مقدمه.....
۱۳.....	۲.برگی از تاریخ شهر «خواجه».....
۱۵.....	۳.شهر «خواجه» در یک نگاه.....
۱۶.....	۴.قوچ های سنگی.....
۲۰.....	۵.یادی از مفاخر و بزرگان شهر «خواجه».....
۲۲.....	۶.مکتب عرفانی خواجه محمد خوشنام.....
۳۰.....	۷.عظمت مقام خواجه محمد خوشنام.....
۳۵.....	۸.فتوت چیست؟.....
۳۸.....	۹.خواجه ها در عرفان و تصوف ایران.....
۴۰.....	۱۰. «سلطان» در ادبیات عرفانی ایران.....
۴۲.....	۱۰.پیر نظر یعنی چه؟.....
۴۵.....	۱۱.چشم اندازی ارزندگانی «خواجه».....

۴۹.....	۱۲. کرامات «خواجه خوشنام».....
۵۸.....	۱۳. آثار «خواجه خوشنام».....
۶۰.....	۱۴. خوشا به حال اهالی شهر «خواجه خوشنام».....
۶۲.....	۱۵. مراد و مریدان «خواجه خوشنام».....
۷۱.....	۱۶. سلسله طریقت «خواجه خوشنام».....
۷۳.....	۱۷. اسناد و تصاویر.....
۹۳.....	۱۸. فهرست منابع و مآخذ.....
۹۵.....	۱۹. فهرست اعلام.....
۱۰۸.....	۲۰. یاد و سپاس.....
۱۱۰.....	۲۱. یک پیشنهاد.....

❖ مقدمه

در ۱۵ کیلومتری تبریز، شهر کوچکی است که با «هندوانه» های کوچک شیرین و تو زردش معروف شده است. شهری بنام «خواجه».

روزگاری جاده «اهر - تبریز» از وسط این دیار می گذشت و رانندگان به علت طولانی بودن مسیر در «خواجه» توقف می کردند و مسافری با صرف ناهار و خوردن هندوانه های تو زرد، برای ادامه راه، تمديد قوا می کردند.

کنار قهوه خانه ها، گورستانی بود که با بیش از ده قوچ سنگی بر روی قبرها، جلب توجه می کرد. وجود این سنگهای تراشیده شده زیبا، از قدمت زیاد شهر «خواجه» خبر می داد. به قول «ماکسیم گورکی» - نویسنده بزرگ روسی - زیر هر سنگ قبر، یک تاریخ کامل خوابیده است.

در همان روزگار، مزار در هم شکسته و فرو ریخته ای در قسمت بالای گورستان وجود داشت که

بنام «خواجه محمد» معروف بود. ولی کسی از شرح
زندگی و اصل و نسب «خواجه محمد» اطلاعی
نداشت.

سالها از این مسیر می گذشتم و قبر «خواجه» روز
بروز ویرانتر و آشفته تر می شد.

شد خراب از دور گیتی این مقام و بارگاه

شیخ و زاهد جمله بنمودند ترک خانقاه

تا اینکه، در ایام جوانی، در مطالعات خود با کتاب

شریف «روضات الجنان» تألیف حافظ حسین کربلایی

آشنا شدم. این کتاب ارزشمند، به معرفی عرفا و زهاد

بزرگ و صاحب کرامت آذربایجان پرداخته و بطور

مبسوط شرح زندگی بسیاری از آن مردان و زنان نیکو

خصال را بیان کرده است. در روضه ششم (بخش ششم)

این کتاب، نام عارف صاحب کشف و الهام، خواجه

محمد خوشنام، گمشته ام را در ذهن من هویدا نمود.

برای شناسایی مزار، بر اساس نشانی هایی که در

کتاب مذکور آمده بود، در مورخه ۷۸/۳/۵ به شهر

«خواجه» عزیمت کردم و با جمعی از دوستان بر سر مزار حضور یافتم. نشانی ها درست بود و این مزار آشفته، مزار عارف بزرگی از جهان اسلام بود. مزار «خواجه محمد خوشنام». در همان لحظه این بیت شعر «رضی دانش» از ذهنم گذشت:

حُسن معشوق است بی آرام می خواهد مرا

عشق دارد غیرتی خوشنام می خواهد مرا

نامه هایی به «سازمان میراث فرهنگی استان آذربایجان شرقی» و «شهرداری» و «بخشداری» و «شورای اسلامی» شهر خواجه نگاشتم و با چاپ مقاله ای در روزنامه مهد آزادی مورخه ۷۸/۴/۸ خبر کشف آرامگاه «خواجه محمد خوشنام» را اعلام نمودم. همچنین نسبت به ساخت آرامگاهی در خورشان و مقام این عارف سترگ از مقامات مسئول درخواستهایی نمودم.

سرانجام در مورخه ۸۲/۷/۲۴ ریاست محترم سازمان میراث فرهنگی استان، طی نامه ای به اینجانب

از احداث بنای آرامگاه خواجه خبر دادند. بدنبال
وصول نامه، در محل بنا حضور یافتیم و از اینکه آن
گورستان، تبدیل به پارک تفریحی زیبایی شده و بنای
آرامگاه خواجه نیز در حال احداث بود، مسرور و
شادمان شدم و به «بخشداری» و «شهرداری» و
«شورای اسلامی» خواجه رفته، از پیگیری ها و
زحماتشان سپاسگزاری نمودم.

اینک بیاری خدا، بنای زیبایی بر روی قبر «خواجه
محمد خوشنام» ساخته میشود که یقیناً در آینده، سمبل
و نماد شهر «خواجه» خواهد بود.

بر سر تربت ما گرگذری همت خواه

که زیارتگه رندان جهان خواهد بود

«حافظ»

بدین ترتیب وجه تسمیه نام شهر «خواجه» نیز
مشخص شد و مردم شریف و متدین «خواجه»،
بنیانگذار شهر خود را شناختند و امروزه چه بسا،
خانواده هایی که از سلاله همین عارف بزرگ هستند و

پاکی و صفای روح وی را در حیات خود احساس
می کنند.

ز خاک سعدی شیراز بوی عشق آید
هزار سال پس از مرگ او گرش بویی
سرانجام، این عشق به عرفان اسلامی - ایرانی مرا
بر آن داشت تا در تلاشی دیگر، مجموعه ای هر چند
کم حجم، در شناخت احوال و آثار این خواجه بزرگ،
تدارک بکنم و تقدیم علاقمندان عرفان، خصوصاً اهالی
محترم شهر «خواجه» بنمایم. امید که روح بلند حضرت
«خواجه محمد خوشنام» نیز در این راه ما را یاری
فرماید:

ما قصه نوشتیم، به سلطان که رساند؟
جان سوخته کردیم، به جانان که رساند؟

حسین دوستی - اهر

پاییز ۱۳۸۷